OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

TAALONTWIKKELING MONDELING NEDERLANDS																									
TOmn1	Een mondelinge boodschap verwerken																								
OWL 4-7	Kan informatie uit eenvoudige verhalen verwerken																								
TOmn2	Spreken																								
OWL 2,5-4	Kan zich begrijpelijk uitdrukken met ondersteuning																								
OWL 4-7	Praat in volzinnen[1]																								
	Interpreteert mimiek, intonatie en lichaamstaal in mond. boodschappen																								
TOmn3	**Actief deelnemen in een gesprek**																								
OWL 2,5-4	Voert in spel- en klassituaties gesprekken met klasgen. en volwassenen																								
OWL 4-7	Voert gesprekken over onderwerpen uit de leefwereld met klasgen. en volwassenen.																								

TAALONTWIKKELING SCHRIFTELIJK NEDERLANDS																									
TOsn1	Schriftelijke boodschap verwerken																								
OWL 2,5-4	Vertelt wat het ziet in een prentenboek (eenvoudige verhaallijn)																								
TOsn2	**Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen.**																								
OWL 4-6	Heeft de leesrichting ontdekt (van links naar rechts)																								
	Kan enkele geschreven letters verklanken																								
TOsn3	**Een schriftelijke boodschap overbrengen**																								
OWL 2,5-4	Kan al tekenend iets “schrijven”																								
OWL 4-7	Bootst het schrift (letters tekenen) al na.																								

[1] Als een doel uit meerdere aspecten bestaat, staan de ‘aanvullende aspecten’ bij een doel rechts uitgelijnd (niet-cursief)

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

TAALONTWIKKELING TAALBESCHOUWING NEDERLANDS																									
TOtn2	Nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken																								
OWL 5-9	Onderzoekt nieuwe woorden en hun betekenissen																								
	Onderzoekt de samenhang tussen woorden en voorwerpen																								
	Leert op verschillende manieren nieuwe woorden ontdekken en kennen																								
	Klank en rijm																								
OWL 4-12	Kan alle klanken uitspreken																								
	Kan de plaats van een klank in een woord herkennen																								
	Herkent verschillen in klanken																								
OWL 3-5	Kan rijmende woorden herkennen																								
OWL 5-9	Herkent een begin-, een midden- en een eindklank																								
	Kent het woord rijm, kan rijmen																								
	Woorden en woordsoorten																								
OWL 4-6	Herkent afzonderlijke letters																								
	Ontdekt de verschillen en gelijkenissen tussen geschreven letters onderling																								
	Ontdekt de versch. en gelijkenissen tussen geschreven en gedrukte letters																								

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

LOGISCH EN WISKUNDIGE DENKEN																									
WDlw4	**Redeneren over wiskundige patronen en verbanden**																								
Geen OWL	Geen leerlijn[2]																								
	Kan een patroon van 2 kleuren of 2 vormen 1 of 2 keer verderzetten[3]																								
	Kan een patroon 3 of meer keer verderzetten																								
	Kan een patroon van 2 kenmerken (v.b. vorm én kleur) kort verderzetten																								

WKlw5	**Wiskundige gegevens correct interpreteren en wiskundige redeneringen op verschillende manieren weergeven**																								
OWL 4-6	Kan eenvoudige wiskundig redeneringen concreet uitvoeren met materiaal																								

WDlw6	**Inzicht verwerven in de wiskundige gelijkheid en de basisbewerkingen**																								
OWL 4-6	Kan handelend hoeveelheden gelijk maken																								
OWL 4-6	~~Evenveel maken~~, bijdoen, wegdoen																								
	Vermeerderen en verminderen																								
	Aantal keer iets nemen, helft of dubbel nemen																								
OWL 2,5-4	Kan de betekenis van ‘en’, ‘of’ en ‘niet’ ervaren in concrete situaties																								

[2] Dit is hier echt bizar omdat er wel degelijk een leerlijn geformuleerd zou kunnen worden. We hebben dit dus zelf gedaan (zie rechts cursief) om kleuters te kunnen observeren en opvolgen.
[3] Steeds met materiaal. Er is kleutermateriaal genoeg voorhanden.

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

GETALLENKENNIS																									
WDgk1	Inzicht verwerven in hoeveelheden																								
	Hoeveelheden vergelijken en sorteren																								
OWL4-6	Kan bij on- en gestructureerde hoeveelheden …																								
	woorden gebruiken als veel, weinig, niets,																								
	Evenveel / niet evenveel																								
	Te veel, te weinig																								
	Over, te kort																								
	Meer / minder																								
	Is gelijk aan / is niet gelijk aan																								
	Een rangorde aangeven																								
OWL 4-6	Kan deze begrippen concreet onderzoeken en juist hanteren: naast,																								
	Voor en na																								
	Tussen																								
OWL 4-6	Kan een rangorde aangeven met rangtelwoorden[4] *1ste, 2de, 3de*																								
	4de, 5de, 6de																								
	Hoeveelheden herkennen en vormen																								
	Kan hoeveelheden met de één-één-correspondentie vergelijken																								
OWL 4-6	Kan een hoeveelheid tot 5 onmiddellijk herkennen zonder tellen[5] *tot 3*																								
	Hoeveelheid 4 ongestructureerd in één blik zonder tellen herkennen en benoemen																								

[4] We voegen hier een eigen opbouw toe
[5] Subiteren of subitizing ➔ basis van getalinzicht en dermate belangrijk dat we de leerlijn ook weer verfijnen met een eigen toevoeging

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

WDgk2	Inzicht verwerven in tellen																								
OWL 2,5-6	Kan de telrij opzeggen van 1 *tot 5*																								
	Kan *perfect* synchroon *aanwijzend* tellen *tot 3*																								
	Kan[6] synchroon *aanwijzend* tellen van 10 naar 0																								
	Kan resultatief tellen binnen het bereik tot 10																								

WDgk4	Inzicht verwerven in breuken, kommagetallen, procenten en hun onderlinge relatie																								
OWL 2,5-4	Kan de begrippen delen en verdelen uitvoeren en ervaren																								

MEETKUNDE																									
WDmk1	Inzicht verwerven in ruimtelijke oriëntatie en ruimtelijke relaties																								
OWL 2,5-6	Kan handelend ruimtelijk redeneren bij plaatsbepaling,																								
	Kan een ruimtelijk patroon handelend in één dimensie *(rij)* verderzetten																								

METEN EN METEND REKENEN																									
WDmm1	Vergelijken en ordenen zonder maateenheden																								
OWL 4-8	Kan 2 of meer dingen kwalitatief vergelijken en daarbij verwoorden[7]																								
	Verwoorden vanuit tegenstellingen als 'groot / klein,…'																								
	[8]Verwoorden met woorden als 'even …'																								

[6] Hier bedoelen we perfect, dus elk element aanwijzend en tegelijkertijd tellend, synchroon aanwijzend tellen. De synchroniciteit is belangrijk.
[7] Er staan exemplarische begrippen bij dit doel met het woord 'zoals' wat er op wijst dat de lijst verre van volledig noch logisch opgebouwd is. Vandaar hier geen termen.
[8] We proberen hier enige logische opbouw in aan te brengen op basis van inzichten uit een periode voorafgaand aan Zill (zie Kleuters in Actie en de werken van I. Janssens)

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

LICHAAMS- EN BEWEGINGSPERCEPTIE																									
MZlb1	Het eigen lichaam aanvoelen en rekening houden met zijn lichaamsgrenzen en -verhoudingen																								
OWL 2,5-4	Kan de volgende lichaamsdelen **aanwijzen**																								
	en benoemen (ogen, mond, oren, buik, rug, handen, vingers, voeten, tenen)																								
OWL 4-5	Kan een **mensfiguur tekenen** met de belangrijkste lichaamsdelen juist geplaatst																								
MZlb2	Een goede lichaamshouding aannemen																								
OWL 2,5-7	Aannemen (op vraag)																								
MZlb6	De voorkeurslichaamszijde, - bewegingsrichting en -bewegingsrotatie aanvoelen en deze efficiënt gebruiken																								
OWL 4-6	Toont een duidelijke voorkeur voor links of rechts bij **eenhandige** taken[9]																								
	Toont een **duidelijke steun- en bewegingshand**[10]																								

KLEINMOTORISCH BEWEGEN																									
MZkm1	Zelfredzaam zijn in het uitvoeren van manipulatieve handelingen in verschillende situaties; deze handelingen nauwkeurig, gedoseerd en ontspannen uitvoeren																								
Geen leerlijn	*Kan de jas zelf aan- en dichtdoen*																								
	Kan de schoenen zelf aan- en dichtdoen																								
	Knippen *(een blad relatief netjes middendoor knippen)*																								
MZkm2	Functionele grepen gedifferentieerd gebruiken voor het hanteren van voorwerpen																								
Geen leerlijn	*Greep met gesteunde hand*[11]																								

[9] In groot- en kleinmotorische taken ➔ Ontwikkeling van de lateralisatie (zie boek: Peerlings W., Remedial Teaching en Psychomotoriek, LannooCampus, 2012 of bijhorende navorming)
[10] ➔ de intermanuele lateralisatieontwikkeling (zie boek: Peerlings W., Remedial Teaching en Psychomotoriek, LannooCampus, 2012 of bijhorende navorming)
[11] ➔ de intramanuele lateralisatieontwikkeling (zie boek: Peerlings W., Remedial Teaching en Psychomotoriek, LannooCampus, 2012 of bijhorende navorming)

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

*MZkm4	Vloeiend schrijven																								
OWL 2,5-4	Experimenteert met en imiteert allerlei lijnen en eenvoudige vormen																								
OWL 4-6	*Pengreep: noteer de huidige fase!*[12]																								
	Imiteert (kopieert)[13] lijnen, vormen en geometrische figuren *(zie extra observatie)*																								
	Oefent spelenderwijs schrijfpatronen[14]																								

SPRAAKMOTORISCHE ONTWIKKELING																									
MZkm3	Spraak- en gezichtsmotoriek beheersen																								
	Kan korte klanken juist imiteren a e o u i																								
	Kan lange klanken imiteren aa ee oo uu ie																								
	Kan eu ui oe aai ooi oei correct imiteren																								
	Kan belangrijke medeklinkers correct imiteren (r, s, v, f, b, p, d, t, …)																								

[12] ➔ **de ontwikkeling van de hand en handsturing (pengreepontwikkeling)**

[13] Verondersteld wordt dat hier 'kopiëren' bedoeld wordt. Imiteren veronderstelt dat iemand de beweging om tot de vorm te komen demonstreert waarna deze geïmiteerd wordt, kopiëren betekent van een voorgedrukte figuur een kopie natekenen (zonder de beweging die ervoor nodig is te zien). Dit onderscheid maakt Beery ook (Beery & Beery, 2010, Visual-Motor Integration Test 6th edition.

[14] Zie extra observatielijst 'p-elit-*j*' *aanpak*

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																									

EXTRA: PENGREEPONTWIKKELING																										
MZkm2	Functionele grepen gedifferentieerd gebruiken voor het hanteren van voorwerpen																									
Geen leerlijn	*Kan een schaar correct hanteren*																									
OWL 2,5-8	*Pengreep fase1: vuistgreep zonder ronde opening tussen duim en wijsvinger*																									
OWL 2,5-8	*Pengreep fase 2: duimdwarsgreep of sleutelgreep met oppositie duim*																									
OWL 2,5-8	*Pengreep fase 3: meervingergreep met pincetgreep en oppositie duim*																									
OWL 2,5-8	***Pengreep fase 4: duidelijke steun- en bewegingsfunctie d1-2-3 t.o.v. 4-5***																									
	Tekenende hand rust op het blad																									
OWL 2,5-8	*Pengreep fase 5: driepuntsgreep, gesteund*																									
OWL 6-12	*Pengreep fase 5: driepuntsgreep, gesteund +* ***inscriptiebeweging***																									

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

EXTRA: ONTWIKKELINGSGERICHT OBSERVEREN VAN VISUOMOTORISCHE INTEGRATIE																										
Gem. OWL	***Kopiëren van de volgende figuren (extra toegevoegd)***																									
2;10	*Verticale lijn[15] (spontaan ↓ gevormd)*																									
3;00	*Horizontale lijn (spontaan → gevormd)*																									
3;00	*Cirkel[16] (noteer de draairichting en beginpunt!)*																									
4;01	***Recht kruis (+)*** ***(Kan het kind 2 lijnen kruisen?)***																									
4;04 - 4;07	***Schuine lijn*** ***(/ en \)***																									
4;06	***Vierkant*** ***(Kan het kind hoeken maken?)***																									
4;11	***Schuin kruis (X)*** ***(Kan het kind schuine lijnen kruisen?)***																									
5;03	*Driehoek (Kan het kind schuine lijnen en hoeken combineren?)*																									
5;06	*Combinatie vierkant met cirkel rechtsonder ertegen*																									
5;09	*Drie kruisende lijnen (-, /, \)*																									
6;05	*Recht kruis met pijlen erop*																									
6;08	*Drie overlappende cirkels, 2 boven, 1 onder*																									

GEMIDDELDE ONTWIKKELINGSLEEFTIJD WAAROP DEZE LIJNEN EN VORMEN NAGETEKEND (GEKOPIEERD) KUNNEN WORDEN VOLGENS BEERY & BEERY, 2010												
2;10 jaar	3;00 jaar	3;00 jaar	4;01 jaar	4;04 jaar L 4;07 jaar R	4;06 jaar	4;07 jaar L 4;04 jaar R	4;11 jaar	5;03 jaar	5;06 jaar	5;09 jaar	6;05 jaar	6;08 jaar
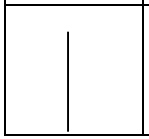												

[15] Het gaat hier over kopiëren. Imiteren van een verticale lijn zou al beheerst moeten zijn op 2;00 jaar, het imiteren van een horizontale lijn op 2;06 jaar dus de instapleeftijd.
[16] Een cirkel imiteren zou al moeten lukken op 2;09 jaar.

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

EXTRA: DE 'PELIT©'-AANPAK[17] VAN MOVE2WRTE VOOR SCHRIJFMOTORISCHE VOORBEREIDING																									
	SCHRIJFMOTORISCHE PATRONEN (EXTRA TOEGEVOEGD)																								
	Draairichting cirkels van boven uit rechtsom (wijzerszin)																								
	Draairichting cirkels van boven uit linksom (tegenwijzerszin /schrijfrichting)																								
	Lussen naar boven (groot: lange lussen zoals in de 'l')																								
	Lussen naar boven (klein: korte lussen zoals in de 'e')																								
	lussen naar beneden (relatief groot: zoals in 'j')																								
	Stokken naar boven (relatief groot: zoals de 't')																								
	Stokken naar boven (relatief klein: zoals de 'i')																								
	Stokken naar beneden (relatief groot: zoals in de 'p')																								
	Stokken naar beneden (relatief klein: zoals in de 'n')																								
	Onderscheid groot en klein kan gemaakt worden																								
	Aantallen in reeksen 1, 2, 3 of max. 4 na elkaar																								
	Wisselende groepen van 1, 2, 3 of 4[18] *(Move2Write van 2Hands4Kids.org* p-elit-*j)*																								

[17] Uitleg 'p-elit-*j*'-aanpak: p-elit-*j* staat voor p, e, l, i, t, j dus lange stok en korte stok naar beneden, korte lus en lange lus naar boven, korte piek en lange piek naar boven, lange lus naar beneden. Het is verder uitgewerkt in een oefenprogramma dat in de loop van schooljaar 2018-2019 via 2Hands4Kids.org facultatief als handleiding en navorming ter beschikking gesteld wordt.

[18] Altijd werken in groepjes van maximum 4 elementen, dus nooit een lange rij volhoudend want dat gaat psychomotorisch-ontwikkelingsgericht nog niet voor kleuters.

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

SE RELATIONELE VAARDIGHEDEN																									
SErv1	**Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en uitdrukken**																								
OWL 4-12	Luistert en begrijpt gevoelens van anderen (inleven)																								

SErv2	**Verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten.**																								
OWL 4-12	Kan rekening houden met anderen.																								

SErv3	**Samenwerken met anderen in een gemeenschappelijk doel.**																								
OWL 2,5-4	Kan korte tijd samen spelen.																								
	Kan langere tijd samen spelen.																								
OWL 3-5	Kan materiaal delen met anderen,																								
	Kan samenwerken met leeftijdsgenootjes																								

SErv4	Kan bewust sociale rollen opnemen die het indiv. en groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten																								
OWL 2,5-12	Kan omgaan met kritiek op de eigen prestaties en gedragingen																								
	en probeert er rekening mee te houden																								
OWL 4-8	Laat toe dat een ander de leiding neemt in samenspel																								
	Kan meedoen met wat en hoe de leraar vraagt																								
OWL 2,5-12	Helpt anderen,																								
OWL 2,5-12	Toont zorg en genegenheid bij mensen bij wie hij zich veilig voelt																								

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

OWL 2,5-12	Vraagt op gepaste wijze hulp als iets niet lukt																							
OWL 2,5-12	Kan op beleefde wijze vragen om iets te mogen gebruiken.																							
OWL 2,5-12	Vraagt gericht naar hulp na zelf te proberen,																							
OWL 4-12	Voelt zich goed in zijn vel, welbevinden en zelfvertrouwen opbouwen																							
OWL 4-12	Oogcontact maken met anderen in de groep																							
OWL 2,5-6	Kan waardering uitdrukken voor wat een ander zegt, kan en doet.																							
OWL 2,5-12	Kan kritisch zijn voor zichzelf,																							
OWL 2,5-12	Kan in een vertrouwde omgeving opkomen voor zichzelf																							
OWL 2,5-4	Kan zijn beurt afwachten,																							
OWL 4-8	Kan een fout of verlies of verdriet toelaten																							

SErv5	**Oplossingsgericht omgaan met conflictsituaties, in respect voor zichzelf en de ander(en)**																							
OWL 2,5-12	Doet beroep op een derde als een conflictsituatie uit de hand loopt																							
	Kan een conflictsituatie oplossen zonder volwassene en kiest voor geweldloze oplossingen voor conflicten																							

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

SE OMGAAN MET GEVOELENS EN BEHOEFTEN																									
SEgb1	Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken																								
OWL 2,5-12	De basisemoties kunnen uitdrukken																								
	De basisemoties herkennen bij een ander																								

SEgb2	**Bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze binnen aanvaardbare grenzen uiten. Zelfbeheersing ontwikkelen.**																								
OWL 2,5-12	Kan bij verhalen of belevingen vertellen waarom iemand zich zo voelt,																								
	Toont een gepaste interne regulatie van gedrag																								

SEgb3	Zoeken naar mogelijkheden om, in respect voor zichzelf en de ander, aan eigen behoeften en die van de anderen tegemoet te komen																								
OWL 2,5-12	Kan een ‘neen’ van anderen aanvaarden																								

SE INLEVINGSVERMOGEN																									
SEiv1	Zich empathisch inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen																								
OWL 4-12	Kan ervaren en benoemen hoe het eigen handelen gevolgen kan hebben voor de ander.																								

SEiv2	De eigenheid en grenzen van anderen respecteren																								
OWL 2,5-12	Kan, wanneer iemand zijn grenzen aangeeft, deze respecteren.																								

SE SEXUEEL BEWUSTZIJN																									
SEgb4	Genderbewustzijn, gendervriendelijk handelen en verschillende relatievormen (her-)kennen																								
OWL 2,5-12	Herkent of iemand een jongen of een meisje is																								

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

ZELFREGULEREND VERMOGEN																									
IVzv1	Keuzes willen, durven en kunnen maken door betekenis te geven aan die keuzes en daar de verantwoordelijkheid voor op te nemen																								
OWL 2,5-4	Kan **zelfstandig kiezen** uit een beperkt aanbod[19]																								

IVzv3	Doelgericht en efficiënt handelen door taken te plannen, uit te voeren, erop te reflecteren en waar nodig bij te sturen in functie van zelfredzaam en zelfstandig functioneren																								
OWL 2,5-4	Kan een activiteit / opdracht gedurende **korte tijd volhouden**																								
	Kan een activiteit / voorgestructureerde opdracht **zonder onderbreken afwerken**																								
OWL 4-12	Kan een opdracht **geconcentreerd en met volgehouden aandacht afwerken**																								
OWL 4-6	Kan een **takenbord aflezen**																								
	Kan een **visueel stappenplan** zelfstandig uitvoeren																								

IVzv5	Op een constructieve manier met feedback omgaan																								
OWL 2,5-12	Aanvaardt en volgt aanwijzingen en correcties van begeleiders op[20]																								
OWL 4-12	Reageert gepast (in gedrag, verbaal, …) op aanwijzingen, correcties en kritiek																								

[19] [19] Wat links uitgelijnd is, zijn de doelen; rechts uitgelijnd de onderdelen binnen dat doel (de opsommingen op de website binnen één doel)

[20] Of het kind de taal begrijpt of niet, scoren we in het gedeelte 'taalontwikkeling'. Hier gaat het over het gedrag dat het kind stelt bij een aanwijzing of correctie.

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

ONDERZOEKSCOMPETENTIE																									
IVoc1	Nieuwsgierig zijn naar en bereidheid tonen om het nieuwe te ontdekken en erover te leren[21]																								
OWL 2,5-12	Stelt zich open voor het nieuwe																								
	Grijpt kansen tot exploreren aan																								
	Deelt nieuwe ervaringen met anderen																								

IVoc3	Onderzoeksvragen formuleren, naar antwoord zoeken en bevindingen formuleren[22]																								
OWL 2,5-7	Ervaart hoe iets werkt, leeft of in elkaar zit en **stelt er vragen over**																								

IVoc4	Alleen en met anderen kritisch reflecteren op ervaringen en bevindingen en daaruit leren																								
OWL 2,5-4	Kan na afloop **vertellen**[23] wat men gedaan heeft																								
	Kan gemaakte **taken controleren**																								
OWL 4-6	Kan mits uitnodiging op zoek gaan naar wat fout liep																								

IVoc5	Informatiebronnen hanteren																								
OWL 2,5-5	Kan m.b.v. volwassene eenvoudige bronnen hanteren om iets te weten te komen																								

[21] Als dit gedrag zich op kleuterleeftijd totaal niet laat zien, kan het een teken zijn van een meeromvattend ontwikkelingsprobleem.

[22] Als dit gedrag zich op kleuterleeftijd totaal niet laat zien, kan het een teken zijn van een meeromvattend ontwikkelingsprobleem.

[23] Taalvaardigheid en de kennis van onze taal inbegrepen.

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

ONDERNEMINGSZIN																									
IVoz2	Creatief denken en daarbij nieuwe paden durven bewandelen																								
OWL 4-12	Bedenkt **eigen creatieve oplossingen** voor kleine problemen																								

IVoz3	Noden en uitdagingen detecteren en er mogelijkheden en innovatieve oplossingen voor bedenken[24]																								
OWL 2,5-7	Gaat onder begeleiding op zoek gaan naar problemen en innovatieve oplossingen																								

GEZONDE EN VEILIGE LEVENSSTIJL																									
IVgv1	Zorg dragen voor de eigen mentale, sociale en fysieke gezondheid en veiligheid en die van anderen en daarbij aandacht hebben voor:																								
	Veiligheid en eerste hulp																								
OWL 2,5-8	Weet wanneer iemand **ziek, gezond of gewond** is																								

IVgv2	Inschatten hoe gedrags- en omgevingsfactoren de gezondheid en veiligheid beïnvloeden en op basis daarvan, binnen veilige grenzen, risico's durven nemen.																								
OWL 2,5-6	Begrijpt preventieve aanwijzingen om risico op ziekte of ongeval te vermijden[25]																								

ENGAGEMENT VOOR DUURZAAM SAMENLEVEN																									
IVds1	De complexiteit van gebeurtenissen in de wereld ervaren, vaststellen en uitdrukken welke de gevolgen ervan zijn hier en elders, nu en later																								
OWL 2,5-12	Ervaart de onmiddellijke gevolgen van eigen handelingen op de omgeving en op anderen																								
OWL 4-7	Onmiddellijke gevolgen van eigen handelen uitdrukken in 'als-dan-relaties'																								

[24] Dit is een belangrijke verwijscluster in Wiskundig Denken, Logisch Wiskundig Redeneren (de WDlw-doelen).
[25] Het gaat hier niet over het begrijpen van de taal, maar over het inzien van de belangrijkheid van de aanwijzingen inzake veiligheid ➔ handelt het kind ernaar

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.

OWL 3,5 – 5 JAAR	*Voornaam kleuters:* Gebruiksrecht toegekend voor eigen gebruik Gemaakt door Wendy Peerlings																								

IDENTITEIT[26]																									
IKid1	Basisvertrouwen ontwikkelen																								
OWL 5-12	Neemt initiatief om anderen te leren kennen																								

WAARDENGEVOELIGHEID EN NORMBESEF																									
IKwn3	Ervaren hoe waarden en normen kunnen verschillen naargelang de context en de levensbeschouwelijke traditie																								
OWL 2,5-12	Ervaren dat waarden en normen die mensen hanteren kunnen verschillen																								

VEERKRACHT																									
IKvk4	Situaties die als moeilijk ervaren worden en frustraties ombuigen door te zoeken naar mogelijkheden om er bevrijdend mee om te gaan																								
OWL 2,5-12	Kan bij lastige en moeilijke situaties de hulp inroepen van anderen																								

IKvk5	Grensoverschrijdend gedrag herkennen en er weerbaar mee omgaan																								
OWL 2,5-6	Kan grensoverschrijdende situaties herkennen en melden bij vertrouwenspersonen																								

[26] Hier staan zoveel doelen, die niet altijd even concreet zijn, waardoor we een schooleigen keuze gemaakt hebben in wat we willen observeren en opvolgen.

Enkel gebruiks-, print-, kopieer- en verspreidingsrecht binnen de eigen school. We rekenen erop dat de auteursrechten gerespecteerd worden.